

Međunarodna znanstvena konferencija
Emocije i motivacija – pokretala ponašanja
Zagreb, 7. ožujka 2024.
Izvještaj*

Međunarodna znanstvena konferencija *Emocije i motivacija – pokretala ponašanja* održana je 7. ožujka 2024. na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Konferencija je organizirana u sklopu sveučilišnoga projekta *Što pokreće čovjekovo ponašanje?*, a organizatori su bili: Fakultet filozofije i religijskih znanosti (Sveučilište u Zagrebu), Institut sv. Tome Akvinskog (Zagreb), Sveučilište Ignatium u Krakowu (Uniwersytet Ignatium w Krakowie), Institut društvenih nauka (Beograd) i Medicinski fakultet (Sveučilište u Zagrebu) i Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini (Sveučilište u Rijeci).

Konferenciju su otvorili Ivan Šestak, dekan Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Marina Novina, docentica na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, koji su iskazali dobrodošlicu u ime organizatora, opisali temu konferencije i najavili prvo plenarno izlaganje.

Sama konferencija započela je plenarnim izlaganjem Filipa Grgića (Institut za filozofiju, Zagreb) pod naslovom »Slabost volje i nemar«. Grgić je ukazao na osnovne definicije i sličnosti pojmova slabosti volje (*akrasia*) i nemarnih radnji, čime je nastojao ponuditi odgovor na pitanje kako su takve radnje uopće moguće te ukazati na razrješenje problema odgovornosti pojedinaca pri izvršavanju navedenih radnji. Zatim je uslijedila diskusija i kratka stanika.

Nakon stanike započele su prve dvije sesije, koje su bile podijeljene na hrvatsku i englesku sesiju. Prvu sesiju na hrvatskom jeziku otvorio je Anto Gavrić (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) izlaganjem »Toma Akvisnki o emocijama kao pokretačkoj snazi i njihovom utjecaju na promjenu tijela«. Svojim izlaganjem Gavrić je, fokusirajući se na *Sumu teologije*, opisao Akvinčeve misli o emocijama te istaknuo njihov odnos s tijelom, pokretalačku ulogu i dinamičan karakter.

Zatim je izlagao Ivan Koprek (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) koji je svoje izlaganje naslovio »Imamo li pravo na ljutnju? Aristotel o

* Ovaj izvještaj izrađen je u sklopu projekta *Pojam mogućnosti u filozofiji Martina Heideggera i širem povijesnom nasljeđu europskoga filozofiranja* (MogMarH) na Institutu za filozofiju u Zagrebu, praćen od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske te financiran sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026. – NextGenerationEU.

afektima i ljutnji«. Koprek je prvo iz cjeline Aristotelova djela izložio njegove osnovne definicije afekata, a zatim se fokusirao na Aristotelovu analizu ljutnje, pokazavši razloge, okolnosti nastajanja i svrhu ljutnje.

Predrag Milidrag (Institut društvenih nauka, Beograd) održao je izlaganje pod naslovom »Uloga mislilačke moći u oblikovanju praktičnog silogizma kod Akvinca«, u kojemu je prikazao značaj moći mišljenja za kreiranje silogizma. Time je na temelju filozofije Tome Akvinskog nastojao pokazati kako se ono opće suda, izrečeno u premisi silogizma, odnosi na pojedinačne akte, odnosno izbor ponašanja pojedinca.

Posljednje izlaganje prve sesije na hrvatskom jeziku održali su Tonči Matulić (Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb) i Ante Bekavac (Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb). U izlaganju »Moralna dimenzija evanđelja kao motiv kršćanskog života« Matulić i Bekavac su, slijedeći riječ evanđelja, osobu Isusa Krista opisali kao osnovni uzor za vrijednosti kršćana.

Prvu sesiju na engleskom jeziku otvorila Barbara Ciciora (Papinsko sveučilište Ivana Pavla II., Krakow) izlaganjem »Landscapes by Adam Chmielowski as a Sign of his Psychological Crisis« (»Nokturno Adama Chmielowskog kao znak njegove psihološke krize«). U svojem izlaganju Ciciora je analizirala slikarski opus Adama Chmielowskog prije 1880, iz kojeg se iščitavaju njegova osobna promišljanja koja se povezuju s njegovom psihičkom krizom.

Zatim je uslijedilo izlaganje »Examining the Cultural Translation of Empathy and Hostility Towards Popular Fictions onto our Social Reality« (»Ispitivanje kulturalnog prenošenja empatije i neprijateljstva prema popularnim fikcijama na našu društvenu stvarnost«) koje je održao Maciej Jemiol (Sveučilište Ignatium, Krakow). Jemiol je svojim izlaganjem, referirajući se na Baudrillarda, Lamarquea, Strangea i Keena, nastojao pokazati kako se u suvremenom društvu fikcija pretače u stvarnost, čime se stvaraju osjećaji empatije ili neprijateljstva.

Posljednji izlagač ove sesije bio je Oskar Lange (Sveučilište Ignatium, Krakow) koji je svoje izlaganje naslovio »Boredom in the Context of Byung-Chul Han's 'The Burnout Society'« (»Dosada u kontekstu 'Društva burnouta' Byung-Chul Hana«). Lange je izložio Byung-Chul Hanovo shvaćanje dosade te je njegovim pojmovnim aparatom ukazao na pozitivne i negativne strane dosade u suvremenom društvu. Nakon ovog izlaganja uslijedila je rasprava i kraća stanika.

Slijedeću sesiju na hrvatskom jeziku otvorila je Rea Fulgosi-Masnjak (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb) izlaganjem »Emocije kao pokazatelji mentalnog zdravlja osoba s mentalnim teškoćama«. Fulgosi-Masnjak pokazala je važnost i mogućnost izgradnje stabilne strukture osoba s mentalnim

teškoćama, izloživši razloge za njihov povećani rizik od mentalnih bolesti i opisavši potencijalni terapijski način rada.

Potom je Antun Volenik (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) održao izlaganje pod naslovom »Strah i anksioznost, emocije koje pokreću i blokiraju«. Analiziravši strah u njegovu punom rasponu i razlici spram anksioznosti, Volenik je istaknuo načine koji omogućuju nositi se s fobijama, dječjim strahovima i anksioznošću te se osvrnuo na ulogu straha u kršćanstvu.

Zadnje izlaganje ove sesije, naslovljeno »Digitalna distopija: patološko izlaganje kao posljedica neautentične emocije«, održao je Andrija Piskać (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb). Piskać je razmotrio razvoj »neautentičnih« emocija putem prekomjernog korištenja društvenih mreža, čime je ukazao na problem slabog razvijanja socijalnih vještina i emocija koja su važne za svakodnevni život.

Sesiju na engleskom jeziku otvorila je Ana Grgić (Institut za filozofiju, Zagreb) izlaganjem »The Concept of Moral Emotions« (»Pojam moralnih emocija«). S obzirom da čovjek u moralno relevantnim situacijama ima određene emocionalne reakcije, poentirala je Grgić, emocije imaju svoju bitnu ulogu u donošenju moralnih odluka. Grgić je stoga klasificirala emocije i napravila distinkciju između moralnih i ostalih emocija.

Zatim je uslijedilo izlaganje Jakuba Pruša (Sveučilište Ignatium, Krakow) »When Semantics Become Controversial, Pervasive Definitions, Semantic Arguments and Emotional Meanings« (»Kada semantika postane kontroverzna. Persuasivne definicije, semantičko značenje i emocionalni argumenti«). Pruš je svojim izlaganjem ukazao na moguće nadopune kriterija za vrednovanje semantičkih argumenata, tako da se referirao na antičku i suvremenu logiku.

Potom je Wojciech Żak (Sveučilište Ignatium, Krakow) održao izlaganje »The Cognitive Role of Emotions in Light of Max Scheler's Thought and its Critique« (»Kognitivna uloga emocija u svjetlu misli Maxa Schelera i njegove kritike«), koje je bilo posljednje izlaganje ove sesije. Żak je prikazao osnove Schelerove etike vrijednosti, u kojoj emocije imaju bitnu kognitivnu ulogu, te se referirao na Jaspersovu kritiku Schelerove pozicije

Drugo plenarno izlaganje, naslovljeno »The Flight from the Culture of the Disease to the Culture of Health – Emotions, Motives and Communication« (»Let od kulture bolesti do kulture zdravlja – emocije, motivi i komunikacije«) uslijedilo je nakon diskusije i kraće pauze, a održali su ga Marijana Braš (Medicinski fakultet, Zagreb) i Veljko Đorđević (Medicinski fakultet, Zagreb). Braš i Đorđević opisali su novi pristup liječnika prema pacijentima, u kojemu se na pacijenta ne gleda samo kroz prizmu bolesti, već im se pristupa kao

osobi. Prema Braš i Dorđević svrha je tog holističkog pristupa u uvažavanju svih potreba pacijenata i prilagođavanje njihovom osobnom iskustvu, čime se pospješuje njihovo liječenje i oporavak. Tim je izlaganjem završen jutarnji dio konferencije, nakon kojega je uslijedila stanka za ručak.

Popodnevni dio konferencije na hrvatskom jeziku otvorio je Tomislav Dretar (Institut za filozofiju, Zagreb) izlaganjem »Ljubav i ponašanje – Schelerove misli o emocijama«. U svojem izlaganju Dretar je razmotrio ulogu koju emocije imaju u svakodnevnom životu i filozofiji prema Maxu Scheleru, referirajući se na Schelerovu interpretaciju Augustinove teorije spoznaje.

Uslijedilo je predavanje Ivane Skuhale Karasman (Institut za filozofiju, Zagreb) i Luke Boršića (Institut za filozofiju, Zagreb) pod naslovom »Elza Kučera o čuvstvima«. Referirajući se na Kučerino djelo *Moja teorija čuvstva i volje*, Boršić i Skuhala Karasman prikazali su dosad nepoznate aspekte Kučerine misli, naime Kučerino utemeljenje čvrste distinkcije između afekata i čuvstva, pri čemu se čuvstva dovode u vezu s voljnim procesima.

Potom je izlagala Ines Skelac (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) koja je svoje izlaganje nasloвила »Wittgenstein o izravnoj percepciji i izražavanju emocija«. Skelac je izložila Wittgensteinove misli o odnosu emocija s jezičnim izrazima i facijalnim ekspresijama, te se pozvala na njegove *Opaske o filozofiji psihologije 2 i Filozofska istraživanja*.

Prvu popodnevnu sesiju na engleskom jeziku otvorio je Robert Grzywacz (Sveučilište Ignatium, Krakow) izlaganjem »What do we Gain from Self-love? Hildebrand versus Frankfurt« (»Što dobivamo od ljubavi prema sebi? Hildebrand protiv Frankfurta«). Autor je izložio dva različita pristupa pojmu samoljublja, Hildebrandov fenomenološki i Frankfurtove analitički, kako bi došao do mogućeg odgovora na pitanje o ulozi ljubavi prema sebi u procesu motivacije.

Nakon Grzywacza izlagala je Marta Zareba (Fakultet filozofije, Varšava) čije je izlaganje bilo naslovljeno »Reductive Accounts of Emotions« (»Reduktivni prikazi emocija«). Zareba je u svojem izlaganju analizirala paradigmatičke teorije emocija analitičkog pristupa teoriji uma te je kritički razmotrila pokušaje svođenja emocija na želje i uvjerenja, kao osnovnije fenomene od emocija.

Prvi blok popodnevni izlaganja zatvorio je Saša Horvat (Medicinski fakultet, Rijeka) izlaganjem »Neurophilosophical Approach to Emotions: Issues and Perspectives« (»Neurofilozofijski pristup emocijama: problemi i perspektive«). Iz perspektive neurofilozofije Horvat se bavio neuronskim procesima i strukturama koji bi mogli osvijetliti filozofske probleme emocija. Potom je slijedila rasprava i kraća stanka.

Posljednje plenarno izlaganje, naslovljeno »Understanding Organismic processes: The Role of Basic Psychological Needs in Motivation and Well-

Being« (»Razumijevanje organizmičkih procesa: Uloga osnovnih psiholoških potreba u motivaciji i dobrobiti«) održao je Martin F. Lynch (Warner škola edukacije, New York). Lynch je izložio psihoterapijski pristup temeljen na »organizmičkim« procesima, koji podrazumijeva evaluaciju zadovoljenosti osnovnih psiholoških potreba pacijenata koja ovisi o društvenom okruženju.

Nakon plenarnog izlaganja uslijedio je posljednji blok sesija. Prvu sesiju otvorila je Sanda Smoljo-Dobrovoljski (Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb) izlaganjem »Psychodynamic Understanding of Affective Instability of Modern Man« (»Psihodinamičko razumijevanje afektivne nestabilnosti suvremenog čovjeka«). Na temelju psihodinamike Smoljo-Dobrovoljski je analizirala afektivnu nestabilnost suvremenog čovjeka, koja se može iščitati iz porasta ovisnosti i nadomještavanja stvarnosti virtualnom stvarnošću.

Zatim je Marina Novina (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) održala izlaganje pod naslovom »Motivation in Psychotherapy Processes« (»Motivacija u psihoterapijskim procesima«). U svojem izlaganju Novina se bavila problemom motivacije u psihoterapijskom procesu kao središnjem problemu psihoterapije za koji je potrebno pripremati psihoterapeute.

Izlaganje Dijane Jerković (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb), Anite Jandrić Nišević (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb) i Snježane Maloić (Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb) bilo je naslovljeno »Motivacijsko intervjuiranje u radu s počiniteljima kaznenih djela«. Jerković, Jandrić Nišević i Maloić izložile su svoje istraživanje literature o motivacijskom intervjuiranju kojim bi se, kao intervencijom, mogla poticati promjena ponašanja počinitelja kaznenih djela.

Posljednje izlaganje ove sesije održala je Renata Martinec (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb) pod naslovom »Uloga pokreta u podržavanju složene međuigre emocija i motivacije u području psihoterapije«. Martinec je analizirala ulogu pokreta u psihoterapiji, kojoj je cilj tretiranje »emocionalne inercije« koja označava otežano emocionalno prilagođavanje novim situacijama i općenito smanjenu razinu emocionalnih reakcija.

Drugu sesiju posljednjeg bloka otvorili su Ana Kralj (Zagreb) i Luka Janeš (Fakultet filozofije i religijskih znanosti, Zagreb) izlaganjem »Poticanje motivacije kod učenika na logoterapijskim principima«. Kralj i Janeš izložili su metodiku logoterapijskog rada s učenicima, pri čemu su istaknuli kako metoda podrazumijeva prilagođavanje potrebama pojedinih učenika, a svrha je poticanje pozitivnog stava usprkos problemima životne situacije.

Potom je slijedilo izlaganje Snježane Mališe (Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb) i Ane Haramine (Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb) pod naslovom »Povezanost nastavnčkih emocija i procesa poučavanja«. Autorice

su nastojale ukazati na problem shvaćanja vlastitog emocionalnog života nastavnika, s obzirom da emocije nastavnika kroz ponašanje djeluju na dinamiku odnosa s učenicima u nastavnom procesu.

Izlaganje Gordane Galetić (Centar za osobni i profesionalni razvoj Sreća, Rijeka) bilo je naslovljeno »Povratak istinitoj prirodi čovjeka i ostvarenje sreće«. Galetić je na temelju recentnih znanstvenih istraživanja nastojala precizirati što čovjeka uistinu čini sretnim i kako pojedinac može postati sretnijim.

Posljednje izlaganje ove sesije i konferencije održali su Marija Tomečak (Roditeljski institut za odgoj i obrazovanje, Zagreb) i Martin Kajtazi (Roditeljski institut za odgoj i obrazovanje, Zagreb). Izlaganje je bilo naslovljeno »'Što nas u životu pokreće?' – Motivacija čovjeka iz logoterapijske perspektive«, a njime su autori prikazali osnove logoterapijskog principa slijedeći misao Viktora Frankla, te su također prikazali neke od konkretnih studija iz logoterapijske prakse.

Time je završena posljednja sesija ove međunarodne interdisciplinarnе konferencije o ulozi emocija u motivaciji. Bogati sadržaj konferencije obuhvaćao je filozofske, psihološke i teološke pristupe emocijama, u kojima su do izražaja došle suvremene i povijesne diskusije o emocijama te su ponuđene nove perspektive. Konferencija *Emocije i motivacija – pokretala ponašanja* stoga je ispunila svoju svrhu i ponudila izlagačima i publici cjeloviti uvid u kompleksnost emocionalnog života i značaj koji on nosi kako za život kao takav tako i za različite teorijske discipline.

Tomislav Dretar